

**LANȚUL SCURT DE
APROVIZIONARE –
REGLEMENTĂRI, STRATEGII ȘI
PROGRAME ÎN STATE MEMBRE
ALE UNIUNII EUROPENE**

studiu documentar

iulie 2023

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților. Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegerea unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Any-Mary Jula, Aurora Trănescu
Consilier parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

A b s t r a c t

Lanțul scurt de aprovizionare cu alimente (*Short Food Supply Chain – SFSC*) s-a dezvoltat în ultimele decenii, având un impact semnificativ asupra mediului, economiei și societății. Acest studiu se concentrează pe abordarea și prezentarea conceptului SFSC în legislațiile naționale ale unor state membre ale Uniunii Europene.

Lanțul scurt de aprovizionare reprezintă un sistem direct și scurtat de distribuție a alimentelor de la producător la consumator, capabil să reducă numărul de intermediari și să promoveze un sistem mai durabil și mai eficient. Sunt analizate și studii de caz ale producătorilor și intermediarilor de alimente, pentru a înțelege contribuția SFSC la reducerea risipei, în special a risipei alimentare.

Este de așteptat ca dezvoltarea SFSC-urilor să conducă la intensificarea activităților agroalimentare la nivel local și dezvoltarea întreprinderilor mici, la diversificarea gamei de produse și la creșterea eficienței energetice.

CUPRINS

REGLEMENTĂRI ȘI PROGRAME ALE UNIUNII EUROPENE PRIVIND LANȚURILE SCURTE DE APROVIZIONARE CU ALIMENTE.....	5
SPANIA	9
CROAȚIA	19
FINLANDA	20
FRANȚA.....	22
GERMANIA.....	24
ITALIA	25
LITUANIA.....	27
ȚĂRILE DE JOS	28
POLONIA	29
PORTUGALIA.....	33
SLOVACIA	35
SUEDIA	36
BIBLIOGRAFIE	37

Reglementări și programe ale Uniunii Europene privind lanțurile scurte de aprovizionare cu alimente

Lanțul de aprovizionare cu alimente conectează trei sectoare principale – agricultura, industria de prelucrare a alimentelor și sectorul de distribuție – și implică o mare diversitate de părți interesate: fermieri, producători de alimente, procesatori, comercianți, angroșiști și comercianți cu amănuntul, IMM-uri și companii foarte mari. Există adesea dezechilibre semnificative în ceea ce privește puterea de negociere în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente, ceea ce poate duce la practici comerciale neloiale. Fermierii mici sau cooperativele, precum și micii procesatori de alimente, tratează adesea cu cumpărători mari, care reprezintă singurul lor acces pe piață și care pot exercita o presiune puternică asupra prețurilor și a marjelor. Acești mici producători pot fi chiar forțați să vândă în pierdere. În ceea ce privește importanța lor, se poate spune, în general, că programele alimentare locale rămân marginale în cadrul sistemului agroalimentar european mai larg. În medie, aproximativ 15% din exploatațiile agricole din UE vând mai mult de jumătate din producție direct consumatorilor; acestea sunt în principal ferme mici. Există diferențe semnificative între țări: în timp ce ponderea fermelor implicate în vânzări directe este de aproape 25% în Grecia, 19% în Slovacia și aproximativ 18% în Ungaria, România și Estonia, aceasta totalizează mai puțin de 5% în Malta, Austria și Spania. În Franța, 21% dintre fermieri își vând produsele pe plan local.

Un lanț scurt de aprovizionare cu alimente (*Short Food Supply Chain* - SFSC), așa cum este definit de Uniunea Europeană în art. 2 al [Regulamentului UE 1305/2013](#), este un lanț de aprovizionare care implică un număr limitat de operatori economici care se angajează să coopereze, să dezvolte economia locală și să mențină relații geografice și sociale strânse între producătorii, procesatorii și consumatorii de alimente. Această definiție este completată de articolul 11 din [Regulamentul \(UE\) nr. 807/2014](#) de completare a Regulamentului 1305/2013 privind dezvoltarea rurală, care prevede că "sprijinul pentru crearea și dezvoltarea de lanțuri scurte de aprovizionare [...] vizează doar lanțurile de aprovizionare care nu implică mai mult de un intermediar între producător și consumator".

SFSC-urile au fost definite pentru prima dată în cadrul [politicii de dezvoltare rurală a UE pentru perioada 2014-2020](#). Aceasta încurajează producătorii europeni să se implice în inițiativele SFSC, oferind posibilitatea cofinanțării din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală ([FEADR](#)). Ca urmare, în ultimii ani numărul fermierilor care își vând produsele consumatorilor direct sau cu un minim de intermediari a crescut.

Lanțurile scurte alimentare reprezintă o alternativă la lanțurile alimentare convenționale, în care micii fermieri au adesea o putere de negociere redusă, iar consumatorul nu poate urmări legătura dintre produsele alimentare și un producător cunoscut sau o zonă locală. Printre avantajele acestora se numără: un preț mai echitabil pentru agricultori, accesul consumatorilor la produse proaspete și de sezon, un impact redus asupra mediului și o mai mare coeziune socială la nivel local. Economii locale

beneficiază, de asemenea, de astfel de sisteme, care au potențialul de a crea locuri de muncă.

Există mai multe forme de SFSC. Una dintre cele mai simple este vânzarea directă de la fermier la consumatorul final (la fermă, în piețe ale fermierilor, comenzi online).

Sistemele locale de distribuție a alimentelor pot fi clasificate în trei tipuri:

1. vânzări directe de către persoane fizice;
 2. vânzări directe colective;
 3. parteneriate.
- a) **Vânzările directe** sunt cea mai simplă formă de SFSC și implică o tranzacție directă între agricultor și consumator. Acestea pot avea loc la fermă, unde fermierul are dezvoltat un magazin, sau în exterior, de exemplu, în piețele fermierilor. De asemenea, produsele alimentare pot fi livrate la domiciliu prin intermediul unui sistem de coșuri sau cutii, în special în zonele urbane sau periurbane. Cumpărăturile online reprezintă o altă formă de vânzare directă.
- b) De asemenea, producătorii pot coopera pentru a-și vinde produsele în mod **colectiv** către persoane fizice sau grupuri de consumatori. Aceste vânzări directe pot fi organizate la o fermă sau în puncte de vânzare locale. Festivalurile locale sau târgurile de produse alimentare locale reprezintă, de asemenea, o bună oportunitate pentru grupurile de fermieri de a expune și de a vinde produsele. În majoritatea țărilor europene, organizațiile de producători participă la achizițiile publice locale pentru furnizarea de produse alimentare locale de calitate pentru școli sau catering în spitale.
- c) SFSC poate fi întâlnit și sub forma unor **parteneriate** între producători și consumatori, în care partenerii sunt legați printr-un acord scris. Astfel de parteneriate pot fi întâlnite în agricultura sprijinită de comunitate, care există sub diferite denumiri în UE: AMAP (*Association pour le maintien d'une agriculture paysanne*) în Franța, RECIPROCO (*Relações de Cidadania entre Produtores e Consumidores*) în Portugalia, GAS (*Gruppi di Acquisto Solidale*) în Italia, SoLaWi (*Solarische Landwirtschaft*) în Germania.

Alte forme includ sistemele de livrare de cutii, "alege tu însuți" și agricultura susținută de comunitate (*Community-Supported Agriculture - CSA*), prin care consumatorii sprijină financiar cultivatorii locali prin achiziționarea unui "abonament" la produsele lor proaspete într-un anumit sezon. CSA este un parteneriat în care consumatorii (numiți de obicei membri) contribuie la deciziile și munca producătorilor și împart o parte din riscurile și beneficiile producției. Prin urmare, consumatorii sunt direct legați de fermă și de producția de alimente. De obicei, aceștia cumpără în avans o parte din recolta sezonului pentru a acoperi costurile anuale de funcționare a fermei și primesc în schimb o parte din

produsele proaspete, locale și de sezon, cultivate în conformitate cu metodele de agricultură agroecologică sau ecologică. În unele cazuri, membrii oferă chiar și forță de muncă la fermă. Printre beneficiile pentru fermier se numără un venit mai stabil și mai sigur și o legătură mai strânsă cu comunitatea. Franța este de departe țara cu cel mai mare număr de CSA (2000), urmată de Belgia (138) și Italia (104). La celălalt capăt al scalei se află Irlanda și Grecia, cu doar 8 parteneriate CSA (la nivelul anului 2015).

Principalele produse comercializate în mod obișnuit în cadrul unui lanț scurt sunt fructele și legumele proaspete de sezon, urmate de produse de origine animală, în principal carne proaspătă sau preparată și produse lactate, precum și băuturi.

În mare măsură, creșterea numărului de lanțuri scurte alimentare poate fi legată de schimbarea comportamentului consumatorilor, care au început să aprecieze mai mult alimentele locale și locul de proveniență al acestora, metodele tradiționale de producție și tehnicile de prelucrare. Mai mult, un sondaj Eurobarometru realizat în 2016 în întreaga UE, intitulat [Europeans, Agriculture and the CAP](#), a arătat că patru din cinci cetățeni europeni consideră că întărirea rolului fermierului în lanțul alimentar este destul de importantă sau foarte importantă. În conformitate cu această tendință, Comisia Europeană sprijină proiecte cu mai mulți actori în care cercetătorii și practicienii din domeniul agroalimentar (cum ar fi grupurile de fermieri, organisme comerciale, întreprinderile mici) cooperează în mod activ pe întreaga durată a acestor proiecte.

[STRENGTH2FOOD](#) și [SMARTCHAIN](#) sunt două astfel de proiecte, care studiază subiectul SFSC și impactul acestora asupra regiunilor locale. Comisia Europeană consideră că lanțurile scurte alimentare reprezintă un subiect important datorită potențialului lor de încurajare a dezvoltării rurale și urbane durabile.

Inconveniența și prețul au fost identificate ca fiind principalele bariere în calea achizițiilor prin SCSF; produsele au fost considerate ca fiind scumpe, greu accesibile sau slab promovate. Deoarece consumatorii tind să cumpere o mare varietate de alimente dintr-un singur loc, existența unei game mai largi de produse SFSC ar face ca acestea să fie mai convenabile (de exemplu, piețe de fermieri, magazine agricole, cooperative sau platforme online care combină mai mulți producători). Interesant este că o proporție considerabilă de consumatori din cadrul sondajului au manifestat atitudini pozitive față de SFSC, dar nu au avut tendința de a cumpăra din cauza preocupărilor legate de prețurile ridicate ale acestora. Acest lucru implică faptul că reducerea costului alimentelor provenite din SFSC sau justificarea acestor costuri (de exemplu, explicarea proceselor de producție și a beneficiilor pentru consumatori, mediu și producător/comunitate locală) ar fi mai probabil să încurajeze dezvoltarea acestui tip de comerț, în comparație cu promovarea beneficiilor SFSC și a produselor.

[Regulamentul \(UE\) nr. 1305/2013](#) al Parlamentului European și al Consiliului, din 17 decembrie 2013, privind ajutorul pentru dezvoltare rurală prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 stabilește că una dintre prioritățile de dezvoltare rurală a Uniunii Europene este

promovarea organizării lanțului alimentar, îmbunătățirea atât a rezultatelor economice și de mediu ale fermelor și companiilor rurale, cât și a eficienței sectorului de comercializare și transformare a produselor agricole. În acest scop, sunt enumerate diferite instrumente, inclusiv lanțuri scurte de distribuție și piețe locale.

Dintre cele șase priorități principale ale UE pentru dezvoltarea rurală, stabilite în Regulament, prioritatea 3 se referă la promovarea organizării lanțului alimentar. Aceasta este subîmpărțită în două domenii prioritare:

- domeniul prioritar 3A: „Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale”, și
- domeniul prioritar 3B: „Sprijinirea gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor”.

Un domeniu în care reglementările Uniunii Europene vizează lanțul alimentar este cel al igienei alimentare în fiecare dintre fazele lanțului. Atât [Regulamentul \(CE\) nr. 852/2004](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004, privind igiena produselor alimentare, cât și [Regulamentul \(CE\) nr. 853/2004](#) al Parlamentului European și al Consiliului, din 29 aprilie 2004, care stabilește standarde specifice de igienă pentru produsele alimentare de origine animală, exclud din domeniul lor de aplicare furnizarea directă de către producător a unor cantități mici de produse primare către consumatorul final sau către unitățile locale de vânzare cu amănuntul, lăsând în sarcina statelor membre să reglementeze acest tip de activitate în conformitate cu legislația lor națională, datorită relației strânse dintre producător și consumator.

O inițiativă emblematică a UE, [Strategia „De la fermă la furculiță”](#), lansată la 20 mai 2020, a prezentat ambiția Uniunii de a face din sistemele alimentare modele de sustenabilitate în toate etapele lanțului valoric alimentar.

Strategia include elemente care se află de ceva vreme pe agenda politicii publice agroalimentare, de la utilizarea pesticidelor la etichetarea produselor alimentare, precum și aspecte legate de puncte slabe ale lanțului alimentar european ieșite în evidență în perioada pandemiei Covid-19. Securitatea alimentară devine una dintre dimensiunile strategiei, alături de impactul asupra mediului al producției și aprovizionării cu alimente și accesibilitatea alimentelor într-un mediu economic echitabil.

Una dintre inițiativele strategiei are în vedere o propunere pentru un [cadru legislativ pentru sisteme alimentare durabile](#) și, în lumina lecțiilor învățate în timpul crizei Covid-19, crearea unui plan de urgență pentru asigurarea aprovizionării cu alimente în perioade de criză. O rezervă alimentară agricolă reînnoită pentru o eventuală nouă criza (niciodată utilizată până în prezent în formatul său actual) ar urma să ajute la atenuarea viitoarelor crize de pe piața agricolă.

Strategia acoperă toate măsurile din sectorul alimentar, de la producție la consum; de asemenea, prevede o serie de inițiative și propuneri legislative, printre altele, privind:

- agricultura ecologică;
- etichetarea nutrițională vizibilă și etichetarea produselor alimentare sustenabile;
- reducerea deșeurilor alimentare.

Se estimează că tranziția către un sistem alimentar mai ecologic va genera noi oportunități de afaceri care vor avea un impact pozitiv asupra veniturilor operatorilor din sectorul agroalimentar.

Un sistem alimentar mai durabil va contribui, de asemenea, la protejarea naturii și a biodiversității Europei. Strategia "de la fermă la furculiță" este aliniată la strategia UE 2030 privind biodiversitatea, fiind prezentate complementare.

Planul de acțiune în domeniul ecologic vine implicit în sprijinul producătorilor locali. Acest plan privind agricultura ecologică a fost prezentat de Comisie în martie 2021, ca parte a strategiei "de la fermă la furculiță". Principalul său obiectiv este de a stimula producția ecologică pentru a ajunge la 25% din utilizarea terenurilor agricole din UE până în 2030. Statele membre ale UE sunt încurajate să elaboreze planuri naționale în acest sector.

La reuniunea din iulie 2021 a Consiliului, principalele concluzii convenite de miniștrii UE ai agriculturii în legătură cu planul de acțiune propus de Comisie au fost, printre altele: agricultura și producția ecologică au o contribuție importantă la asigurarea durabilității și suveranității agriculturii și a producției alimentare europene; acestea reprezintă un potențial pentru obținerea de importante beneficii economice și de altă natură de către producătorii ecologici și economiile rurale, prin asigurarea și sprijinirea veniturilor și crearea de locuri de muncă, aducând totodată o contribuție considerabilă la protecția mediului și a biodiversității, la combaterea schimbărilor climatice și la îmbunătățirea bunăstării animalelor.¹

SPANIA

În general, sectorul producției agricole este afectat de un nivel ridicat de fragmentare, fiind reprezentat preponderent de firme mici. Rigiditatea cererii, sezonalitatea și fragmentarea ofertei, dispersarea teritorială sau crearea de locuri de muncă în mediul rural sunt caracteristici specifice sectorului agricol.

La rândul său, industria agroalimentară este formată în mare parte din companii mici și mijlocii și din mari grupuri industriale spaniole și internaționale.

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10788-2021-INIT/ro/pdf>

Sectorul distribuției alimentare este împărțit în două tipuri de canale de vânzare. Primul, canalul de vânzări organizat, este foarte concentrat în companii cu zone de vânzare de dimensiuni medii și mari; acestea oferă o gamă largă de produse care aparțin în mod normal unor mari grupuri de distribuție cu amănuntul care concentrează cererea din diferitele puncte de vânzare. Celălalt canal de vânzare este cel al comerțului specializat, alcătuit din firme cu spații mici de vânzare de tip familial, situate în piețe municipale, centre comerciale sau spații de vânzare proprii.

Această eterogenitate a condiționat, fără îndoială, funcționarea și relațiile agenților care operează de-a lungul lanțului alimentar, evidențiind deficiențe care s-au agravat în contextul actualei crize economice globale. Volatilitatea prețurilor stabilite de producători, costul ridicat al *input*-urilor și instabilitatea piețelor internaționale sunt factori temporari care au redus competitivitatea și rentabilitatea sectorului agroalimentar.

O analiză a situației actuale a lanțului valoric arată existența unor asimetrii clare în puterea de negociere, care pot duce la o lipsă de transparență în formarea prețurilor și la practici comerciale potențial neloiale, anticoncurențiale, care denaturează piața și au un efect negativ asupra competitivității întregului sector agroalimentar.

Funcționarea corespunzătoare a lanțului alimentar este esențială pentru a garanta o valoare adăugată durabilă pentru toți operatorii, care să contribuie la creșterea competitivității lor globale și, de asemenea, să aducă beneficii consumatorilor.

Garanția unității pieței în domeniul lanțului alimentar este un factor-cheie al competitivității, care va permite o mai mare utilizare a economiilor de scară, a diviziunii muncii și a intensității concurenței, ceea ce va reduce costurile de producție, va îmbunătăți productivitatea și va permite atingerea unor niveluri mai ridicate de angajare și bunăstare.

Societatea spaniolă și cea europeană, precum și instituțiile naționale și comunitare, nu au rămas nepăsătoare față de situația care afectează întregul sector agroalimentar, derivată din dezechilibrele existente între diferitele verigi din lanț.

De când Comisia Europeană a publicat [Comunicarea privind îmbunătățirea funcționării lanțului agroalimentar](#) în 2009, s-au multiplicat inițiativele care au aprofundat analiza și identificarea problemelor reale care afectează dezvoltarea SFSC.

Alte instituții comunitare s-au alăturat diferitelor inițiative ale Comisiei: Consiliile de Miniștri pentru Competitivitate și Agricultură, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social European, care prin declarații, rezoluții și rapoarte au demonstrat gravitatea și amploarea globală a acestei probleme, subliniind necesitatea ca statele să adopte măsuri pentru rezolvarea acestei dificultăți sociale și economice.

Constituirea [Forumului la nivel înalt pentru îmbunătățirea funcționării lanțului alimentar](#), la sfârșitul anului 2011, este un pas important făcut de Uniunea Europeană pentru a căuta soluții care să permită garantarea unei mai mari transparențe a prețurilor, îmbunătățirea concurenței, evitarea abuzului de putere în negociere și contractare, interzicerea speculațiilor și încurajarea auto-reglementării.

Totodată, în Spania, Congresul Deputaților a desfășurat mai multe inițiative pentru a îndemna Guvernul să promoveze politici menite să asigure că operatorii lanțului valoric, în special fermierii, primesc suficientă recunoaștere și, în consecință, obțin profit adecvat activității lor. În conformitate cu această propunere, a fost creat, în cadrul Ministerului Agriculturii, Alimentației și Mediului, [Observatorul prețurilor alimentelor](#), pentru a contribui la asigurarea unei mai mari transparențe a piețelor.

Aceste dezbateri și analize ale situației care afectează lanțul alimentar s-au răspândit în majoritatea statelor membre, unde sunt implementate diferite măsuri de anvergură variată, dar care au același scop.

Obiectivul comun al tuturor acestor inițiative comunitare și naționale menționate la paragrafele precedente este acela de a atinge echilibrul în lanțul alimentar și de a putea garanta o concurență corectă, loială și eficientă, menținând un nivel adecvat al prețurilor și informând în mod corespunzător consumatorii.

În Spania, principala lege care reglementează lanțurile de aprovizionare cu alimente este [Legea 12/2013 din 2 august privind măsurile de îmbunătățire a funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente](#) (modificată prin [Legea 16/2021 din 14 decembrie](#)). Aceasta abordează aspecte precum regimul contractual și practicile comerciale neloiale (Titlul II) sau bunele practici în practica contractuală alimentară (Titlul III), dedică secțiunea 27 „promovării integrării și îmbunătățirii dezvoltării lanțului valoric”. Ca urmare, se stipulează că „Ministerul Agriculturii, Pescuitului și Alimentației [...] va lucra împreună cu Comunitățile autonome pentru a promova o mai bună integrare a operatorilor implicați în lanțul de aprovizionare cu alimente, pentru a facilita creșterea eficienței și rentabilității în diferitele sectoare care îl compun” (Secțiunea 27.1, Legea 12/2013). Mai mult, legea prevede că „lanțuri scurte de comercializare” vor fi dezvoltate în următorii termeni: „Ministerul Agriculturii, Pescuitului și Alimentației va lucra pentru a identifica și încuraja dezvoltarea și implementarea de noi canale de marketing interne și externe pentru alimente sau produse alimentare, care vor genera o mai mare eficiență în operațiunile lanțului valoric. Vor fi favorizate inițiativele care facilitează inovarea și tehnologiile informației și comunicațiilor din lanț, precum și cele care vizează dezvoltarea unor canale scurte de comercializare, permițând un impact mai mare de valoare adăugată pentru producători și procesatori” (Secțiunea 27.2, Legea 12/2013).

Astfel, actorii-cheie care au elaborat reglementări în acest domeniu sunt Comunitățile autonome, în virtutea competențelor care le sunt conferite prin Constituția Spaniei. Comunitățile Autonome își pot asuma competențe în următoarele aspecte: vii) Agricultura și creșterea animalelor, în conformitate cu planificarea economică generală (Secțiunea 148.7, Constituția Spaniei) și în Statutele lor de autoguvernare. Un exemplu este Regiunea Murcia, care a adoptat [Legea regională 4/2019, din 3 aprilie, privind vânzarea locală a produselor agroalimentare din Comunitatea Autonomă a Regiunii Murcia](#); un alt exemplu este Aragon, cu [Legea Regională 7/2017, din 28 iunie, privind vânzarea locală a produselor agroalimentare în Aragon](#). De asemenea, în Asturia a fost

adoptată [Legea regională 2/2019, din 1 martie, privind calitatea alimentelor, calitatea diferențiată și vânzarea directă a produselor alimentare](#).

Articolul 10.1.6 din [Statutul Regiunii Autonome Murcia](#) atribuie Comunității Autonome a Regiunii Murcia competența exclusivă asupra agriculturii și creșterii animalelor, care include, în orice caz, reglementarea sectorului agroalimentar și serviciilor aferente, sănătății animalelor și plantelor, siguranței alimentelor și dezvoltării rurale. De asemenea, competența exclusivă este deținută și în materie de comerț intern, în conformitate cu articolul 10.1.34 din Statut. Totodată, Comunitatea Autonomă are competență în elaborarea și aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorilor și utilizatorilor, în conformitate cu articolul 11.7 din Statut.

Funcționarea adecvată și transparentă a lanțului alimentar necesită o repartizare echitabilă a beneficiilor între toți membrii săi, motiv pentru care măsurile care corectează dezechilibrele în favoarea producătorilor primari și a consumatorilor finali trebuie reglementate și promovate în conformitate cu principiile interesului general și ale noilor cerințe ale societății. În acest sens, în ultimul deceniu au proliferat și s-au dezvoltat numeroase inițiative care leagă producția de consumul de alimente în Murcia. Interesul de a promova un nou sistem de comercializare a produselor agroalimentare, mai aproape de zonele de producție, pe criterii sociale, ecologice sau de sănătate, are un impact pozitiv în ceea ce privește dezvoltarea rurală, prin aceea că permite instalarea, înființarea sau consolidarea multor forme antreprenoriale. Acestea vin cu proiecte care revitalizează teritoriile rurale și reprezintă o contribuție în ceea ce privește calitatea și diversitatea lanțului alimentar. Dezvoltarea acestor inițiative necesită stabilirea măsurilor de flexibilitate prevăzute în reglementările comunitare și eliminarea barierelor inutile existente până în prezent.

În anul 2006, a fost publicat [Decretul Regal 640/2006](#), prin care se reglementează anumite condiții de aplicare a prevederilor comunitare privind igiena, producerea și comercializarea produselor alimentare și stabilește că autoritatea competentă poate autoriza furnizarea directă, în anumite condiții, de mici cantități de produse primare către consumatorul final, de către producător. Acest decret regal deschide posibilitatea reglementării ulterioare a furnizării și vânzării produselor agroalimentare, ținând întotdeauna cont de criteriile de proximitate, cantitate și calitate tradițională a acestora. În orice caz, trebuie amintit că este exclus în mod expres din reglementările de igienă consumul casnic privat.

Lanțul scurt de distribuție alimentară, în care intervine un număr limitat de agenți economici, cu relații geografice și sociale strânse între producători, procesatori și consumatori, este una dintre formulele care pot fi folosite pentru corectarea dezechilibrelor din lanțul alimentar. Din acest motiv, actul normativ are ca prim obiectiv să reglementeze și să promoveze în aria Comunității Autonome a Regiunii Murcia două modalități de vânzare locală: vânzările directe și canalul de vânzări scurt. În primul, cantități mici de produse primare sau cele produse de un producător agricol sau forestier sunt vândute sau furnizate

direct de către acesta din urmă consumatorului final. În al doilea, producătorul livrează respectivele produse unei unități locale, unei companii de distribuție sau oricărei alte formule stabilite, care le poate vinde sau furniza doar unui consumator final.

Pe de altă parte, reglementările comunitare menționate anterior privind igiena alimentară prevăd că parametrii igienico-sanitari sunt suficient de flexibili pentru a garanta identificarea unor soluții în situații specifice fără a pune în pericol siguranța alimentară. În acest sens, reglementările comunitare menționate prevăd, atât pentru producția primară, cât și pentru etapele ulterioare, utilizarea unor ghiduri de corectare a practicilor de igienă, care să ajute companiile să aplice proceduri bazate pe analiza pericolelor și pe puncte specifice de control. În plus, reglementările comunitare prevăd o procedură în care statele membre să poată adapta anumite cerințe de igienă, aplicabile în oricare dintre fazele de producție, transformare sau distribuție a alimentelor, fie pentru a putea continua să utilizeze metode tradiționale, fie pentru a răspunde nevoilor companiilor situate în regiuni cu limitări geografice speciale, sau în raport cu cerințele structurale ale unităților. Pentru a respecta aceste reglementări, legea are ca obiectiv menționarea situațiilor în care pot fi adaptate condițiile de igienă alimentară, păstrându-se în orice caz obiectivele și principiile stabilite de reglementările comunitare: siguranță alimentară, etichetare, publicitate și prezentare, trasabilitatea și responsabilitatea diferiților agenți din lanțul alimentar.

De asemenea, Regulamentul (CE) Nr. 853/2004 lasă în afara domeniului de aplicare al Pachetului Igienic Sanitar furnizarea de către producător a unor cantități mici de carne de pasăre și lagomorfe, prin unitățile locale de vânzare cu amănuntul, către consumatorul final și subliniază, de asemenea, că acest tip de aprovizionare trebuie reglementat de statele membre. Fermele de păsări și lagomorfe s-au dezvoltat, iar în prezent este posibil să se permită furnizarea directă de către producător, favorizând astfel dezvoltarea zonelor rurale și a unor canale scurte de distribuție, cu condiția ca o serie de cerințe să fie îndeplinite pentru a garanta respectarea obiectivelor de igienă.

Legea prevede două modalități sub denumirea de vânzări locale: vânzări directe și vânzări pe canal scurt. Pentru vânzarea directă, legea stabilește locurile în care se poate face livrarea produselor agroalimentare, iar pentru vânzările pe canal scurt, furnizarea produselor menționate poate fi efectuată prin cel mult un intermediar. În ceea ce privește „cantitățile mici” prevăzute în reglementările comunitare, legea stabilește că, prin regulament, se va stabili volumul maxim de produse care poate fi comercializat în ambele modalități.

Reglementările comunitare de igienă impun operatorilor din sectorul alimentar să sesizeze autoritățile competente cu privire la unitățile aflate sub controlul acestora care desfășoară operațiuni de producție, transformare și distribuție pentru a le înregistra și a avea informații la zi cu privire la acestea. Pentru producătorii agricoli, această obligație este îndeplinită prin înregistrarea acestora în Registrul Exploatărilor Agricole din Regiunea Murcia sau în Registrul General al Exploatărilor Zootehnice, după caz, cu excepția producătorilor forestieri, pentru care va fi creat un anume registru, în timp ce unitățile

locale implicate în vânzări locale trebuie să facă o declarație de răspundere cu privire la activitatea lor și să furnizeze informațiile necesare în scop de informare și control.

Pentru a facilita o mai bună cunoaștere de către consumatori a punctelor de vânzare locale, este util ca aceste puncte de vânzare să fie semnalate, similar semnalării unor mărci sau standarde de calitate, precum denumirile de origine protejată, rasele autohtone, produsele montane sau produsele ecologice.

Contribuția administrațiilor publice în domeniul vânzărilor locale are un dublu aspect: pe de o parte, legea prevede acțiuni de promovare; pe de altă parte, legea prevede acțiuni de control din partea autorităților competente care, în cazul unor încălcări ale reglementărilor privind siguranța și calitatea alimentelor, sănătatea publică, comerțul sau consumul, vor aplica sancțiunile corespunzătoare.

În raport cu legislația specifică privind lanțurile scurte de aprovizionare cu alimente elaborată de Comunitățile autonome, [Legea 4/2019](#) stabilește reglementarea vânzărilor locale în regiune, distingând între două modalități: „vânzări directe” și prin „lanțuri scurte de aprovizionare”. Astfel, vânzările prin lanțuri scurte de aprovizionare sunt înțelese ca „vânzarea sau furnizarea de produse agroalimentare din producție proprie și procesate de un producător agricol sau forestier sau de către un grup, prin cel mult un intermediar, acesta fiind o unitate de vânzare cu amănuntul” (Secțiunea 4.3). Pe de altă parte, vânzarea directă este definită ca fiind „vânzarea de produse agroalimentare din producție proprie și prelucrate de producător, care sunt vândute direct consumatorului final de către un producător agricol sau silvic sau un grup de producători” (Secțiunea 4.2). Potrivit aceluiași articol, livrarea produselor vândute direct poate avea loc: la ferma propriu-zisă; în unități deținute de producător sau grup; la târguri și piețe locale; în propria locuință a consumatorului sau în spațiile amenajate chiar de grupul de consumatori; prin internet (vânzare online) atât timp cât se face fără intermediari și în cadrul Comunității Autonome a Regiunii Murcia.

În ceea ce privește produsele afectate de reglementarea regională privind vânzările locale, acestea sunt specificate în Secțiunea 5 din Legea 4/2019. Cantitatea maximă autorizată pentru vânzări locale va fi stabilită „prin ordin comun al direcțiilor cu competențe în materie agricolă și de sănătate publică” (Secțiunea 5.1). Produsele cărora li se aplică regulamentul menționat anterior sunt următoarele:

a) Produse primare din producția proprie, atât de origine vegetală (inclusiv trufe și ciuperci de cultură), cât și produse de origine animală;

b) Produse prelucrate de producător;

c) Lăstari și semințe destinate producerii de lăstari;

d) Produse sălbatice recoltate în mediul natural și produse prelucrate obținute din acestea, vândute direct consumatorului final sau prin canale de comercializare.

e) Carne de pasăre și lagomorfe sacrificate în fermă și destinate consumatorului final sau micilor magazine locale.

Pe de altă parte, prevederile Legii 4/2019 sunt aplicabile și altor produse care intră sub incidența unor reglementări specifice (Secțiunea 5.2):

a) Vânat și produse pescărești furnizate direct de vânzători sau pescari în cantități mici, destinate consumatorului final sau unităților locale de vânzare cu amănuntul sau de alimentație publică care furnizează direct consumatorului final;

b) Carne de ungulate care nu au fost sacrificate în unități autorizate în conformitate cu specificațiile;

c) Animale vii, cu excepția melcilor de crescătorie.

Consumul privat de produse din producția proprie și prelucrate de producător nu intră sub incidența legii. (Secțiunea 5.3).

La rândul său, [Legea 7/2017](#) din Regiunea Aragon reglementează vânzările locale în această regiune, recunoscând modalitățile de vânzare directă și vânzări pe canale scurte de comercializare. În ceea ce privește vânzările prin canal de comercializare scurt, legislația aragoneză stabilește un singur intermediar, dar oferă o definiție mai extinsă: „vânzările prin canalele scurte de comercializare sunt definite ca fiind vânzarea sau furnizarea de produse proprii, produse agroalimentare prelucrate, efectuate de către un producător agricol sau silvic sau de către un grup, printr-un singur intermediar, fie că este vorba de o unitate locală, de o firmă de curierat sau de orice altă formulă care se poate stabili.” (Secțiunea 4.3, Legea Regională 7/2017) În ceea ce privește produsele care fac obiectul prevederilor cuprinse în Legea Aragonului 7/2017, acestea sunt aceleași ca și în cazul Murciei (Secțiunea 5.1).

Legislația din Asturias se limitează exclusiv la vânzările directe. În sensul [Legii 2/2019](#), vânzarea directă reprezintă „vânzarea anumitor produse alimentare de producție primară sau din producție proprie, efectuată de un producător sau grup de producători de alimente, fără intervenția intermediarilor, către consumatorul final sau în unități de vânzare cu amănuntul, întotdeauna pe lanț scurt de aprovizionare, inclusiv alimentație publică, cantine de firmă, școli, spitale, servicii de catering instituțional, restaurante și unități de turism rural” (Secțiunea 37.1, Legea regională 2/2019). De asemenea, se stabilește că „vânzarea directă se poate efectua în unități deținute de producător sau grup de producători de alimente, prin grupuri de consum, în piețele municipale, în piețele de pește sau unități autorizate, la târguri și în unități de vânzare cu amănuntul sau online. (Secțiunea 37.2).

În ceea ce privește produsele care urmează să fie reglementate de prevederile Legii Regionale 2/2019, Secțiunea 39 prevede că acestea „pot fi de origine agricolă, zootehnică, silvică, cinegetică, de origine micologică sau provin din pescuit și acvacultură” (Secțiunea 39.1). De asemenea, se precizează că „toate produsele supuse vânzării directe trebuie să respecte condițiile specifice stabilite în reglementările sanitare sau în alte reglementări aplicabile, cu o atenție deosebită la circumstanțele unice ale fermelor mici de prelucrare” (art. 39.2). Conform Secțiunii 39.3, „administrația competentă va întocmi

ghiduri de bune practici, la proiectarea cărora va implica producători, personal tehnic de specialitate și consumatori”. În sfârșit, se stipulează că „prin regulamente se vor stabili produsele specifice și cantitățile acestora în scopul vânzării directe” (art. 39.4).

Domeniul de aplicare a [Legii 12/2013](#) îl constituie „relațiile comerciale care apar între operatori. În sensul Legii 12/2013, un „operator” este definit ca „o persoană fizică sau juridică în sectorul alimentar, inclusiv o companie de grup, care desfășoară o activitate economică în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente”.

În ceea ce privește legislația specifică elaborată de comunitățile autonome, Regiunea Murcia stabilește o serie de obligații aplicabile tuturor acelor producători și unități care practică vânzarea locală în regiune. În ceea ce privește producătorii care practică vânzarea locală, „aceștia trebuie să respecte cerințele generale ale legislației alimentare, inclusiv cele specifice tipului de unitate” (Secțiunea 7.1, Legea Regională 4/2019). În plus, Legea Regională 4/2019 obligă producătorii să respecte un set de cerințe (Secțiunea 7.2):

a) să fie proprietari de exploatații înscrise în Registrul general al producției agricole (REGEPA) sau în Registrul general al exploatațiilor zootehnice (REGA), cu excepția cazului producătorilor forestieri;

b) să dispună, după caz, de echipamentele necesare, condițiile de igienă și de funcționare pentru desfășurarea activității de prelucrare cu garanții de sănătate și cu aplicarea principiilor generale și a bunelor practici de igienă, potrivit secțiunii 8 din lege. În sfera competențelor sale, Guvernul Comunității Autonome din Regiunea Murcia aprobă, în termen de șase luni de la publicarea legii, un Ghid de standarde sanitare și de igienă pentru vânzarea directă și vânzarea pe canale scurte de comercializare, care va prevedea condițiile aplicabile producătorilor și comercianților;

c) pentru asigurarea trasabilității, aceștia vor ține un registru, care va fi pus la dispoziția autorităților competente la cerere, cu următorul conținut minim: produsul vândut, cantitatea, data și locul vânzării și, după caz, identificarea unității căreia i-a fost vândut produsul;

d) să țină la zi evidența privind vânzarea locală din exploatațiile lor, în conformitate cu prevederile art. 10 din lege.

În ceea ce privește unitățile locale care efectuează vânzări locale în temeiul Legii Regionale 4/2019, Secțiunea 7.3 stabilește următoarele obligații:

a) unitatea va depune la consiliul local declarația sau comunicarea datelor stabilite prin regulament și o menține la zi;

b) în cazul ciupercilor de cultură și al ciupercilor sălbatice, unitățile locale trebuie să respecte obligațiile de documentare prevăzute la articolul 5.2.c) din [Decretul regal Nr. 30/2009, din 16 ianuarie, prin care se stabilesc condițiile de sănătate pentru comercializarea ciupercilor pentru uzul alimentar.](#)

În cazul Aragonului, cerințele impuse producătorilor prin Legea 7/2017 sunt aproape identice cu cele existente în Murcia. Secțiunea 7.7 dispune ca producătorii:

a) să fie titulari ai întreprinderilor agricole înscrise în Registrul Agricol din Aragon sau în Registrul general al exploatațiilor zootehnice. În cazul unui grup, această cerință trebuie îndeplinită de către producătorii agricoli care sunt membri ai grupului. Sunt exceptați de la această cerință producătorii silvici, pentru care Guvernul Aragonului va crea un registru specific al producătorilor forestieri, în vederea controlării recensământului și activității acestora, care să cuprindă același conținut ca și pentru produsele de origine agricolă: produs vândut, cantitate, data și locul vânzării și, după caz, identificarea unității locale căreia a fost vândut;

b) să dispună, după caz, de echipamentul, condițiile de igienă și condițiile de funcționare necesare pentru desfășurarea activității de prelucrare, cu garanții de sănătate și cu aplicarea principiilor generale și a bunelor practici de igienă, conform secțiunii 8 din lege;

c) pentru a asigura trasabilitatea, se va întocmi un registru, care va fi pus la dispoziția autorităților competente la cerere, cu următorul conținut minim: produsul vândut, cantitatea, data și locul vânzării și, după caz, identificarea unității locale căreia i-a fost vândut;

d) datele privind vânzarea exploatațiilor locale trebuie să fie înregistrate la zi, în modul reglementat în secțiunea 10 din lege.

Secțiunea 7.3 din Legea 7/2017 din Aragon prevede că unitățile de vânzare trebuie să respecte obligațiile generale prevăzute de legislația în domeniile sănătății, comerțului, turismului rural și protecției consumatorilor sau utilizatorilor.

Cerințe similare sunt prevăzute și în Legea din Asturias. Potrivit Secțiunii 40 din Legea 2/2019, producătorii de alimente sau grupurile de producători de alimente care solicită schema de vânzare direct trebuie:

a) să fie proprietari de exploatații înscrise în mod corespunzător în registrele relevante sau să dețină, după caz, autorizațiile și licențele cerute de norme în vigoare;

b) să fie înscrși în secțiunea vânzări directe a registrului operatorilor alimentari din Asturias. În acest scop trebuie să depună o declarație de răspundere care să ateste că îndeplinesc cerințele prevăzute în normele aplicabile în ceea ce privește statutul lor de producători;

c) să întocmească un registru de bază care să cuprindă cel puțin detaliile produsului vândut, cantitatea, data și locul vânzării și, în cazul vânzărilor către unități de vânzare cu amănuntul, identificarea acestora. Registrul va fi pus la dispoziția autorității competente și se păstrează cel puțin doi ani;

d) să-și asume responsabilitatea pentru siguranța, securitatea și trasabilitatea produselor alimentare.

e) să se supună controalelor efectuate de autoritățile competente și să coopereze cu acestea.

În ceea ce privește sancțiunile aplicate, [Legea 12/2013](#) privind măsurile de îmbunătățire a funcționării lanțului alimentar prevede un set de încălcări contractuale, în Secțiunea 23, care sunt clasificate în încălcări „minore”, „grave” și „foarte grave”. În cazul săvârșirii acestor încălcări contractuale, Secțiunea 24 stabilește o schemă de sancționare cu amenzi, după următoarea gradare:

- a) abateri minore, între 250 euro și 3.000 euro;
- b) abateri grave, între 3.001 euro și 100.000 euro;
- c) abateri foarte grave, între 100.001 și 1.000.000 euro.

Legea 4/2019 a Regiunii Murcia și Legea 7/2017 a Aragonului, stabilesc în secțiunile 12 schema de sancționare: „Nerespectarea obligațiilor stabilite în prezenta lege se sancționează în măsura în care constituie infracțiuni administrative prevăzute de legislația în vigoare privind siguranța și calitatea alimentelor, sănătatea publică, comerțul și consumul. După caz, se inițiază proceduri de sancționare în conformitate cu reglementările aplicabile în fiecare caz”.

Legea Regională 2/2019 din Asturias specifică în secțiunea 51 faptele care vor fi sancționate:

- a) necomunicarea în vederea trecerii în Registru a activității de vânzare directă;
- b) nerespectarea cerințelor specifice pentru vânzarea directă;
- c) nerespectarea reglementărilor referitoare la identificarea, siguranța și trasabilitatea produselor supuse vânzării directe.

Potrivit secțiunii 52, aceste încălcări pot fi „foarte grave”, „grave” sau „minore”. Astfel, acestea vor fi calificate drept încălcări „foarte grave” atunci când „volumul cifrei de afaceri realizate sau prețul produselor la care se referă depășește 200.000 euro” sau când „încălcarea, în totalitate sau în parte, este concurentă cu atingeri foarte grave ale sănătății sau a servit la facilitarea sau acoperirea acestora” (Secțiunea 52.1, Legea regională 2/2019). Încălcările vor fi clasificate drept „grave” atunci când „volumul cifrei de afaceri efectuate sau prețul produselor la care se referă încălcarea este mai mare de 50.000 de euro și nu depășește 200.000 de euro”; dacă „încălcările sunt săvârșite la sursa producerii sau distribuției lor în mod conștient și deliberat sau prin lipsa controalelor sau măsurilor de prevenire necesare” sau când „există un refuz repetat de a furniza informații sau de a colabora cu serviciile de control și inspecție” (Secțiunea 52.2, Legea regională 2/2019). Toate încălcările care nu sunt clasificate drept „foarte grave” sau „grave” vor fi clasificate „minore” (Secțiunea 52.3, Legea Regională 2/2019).

În ceea ce privește încălcarea regulilor privind vânzarea directă, secțiunea 53 din Legea 2/2019 din Asturias prevede următoarele:

- a) avertisment sau amendă de până la 3.000 euro pentru contravenții minore;
- b) amendă de la 3.000,01 euro la 30.000 euro pentru abateri grave;
- c) amendă de la 30.000,01 euro la 300.000 euro pentru abateri foarte grave.

Guvernul național și comunitățile autonome au lansat mai multe apeluri pentru a încuraja vânzările directe și lanțurile scurte de aprovizionare cu alimente.

La nivel național, se pot evidenția granturile pentru susținerea piețelor, zonelor comerciale urbane, comerțului ambulant și canalelor scurte de comercializare, precum și cererile de finanțare din cadrul Planului de redresare, transformare și reziliență ([Ordinul ICT/949/2021](#), din 10 septembrie).

În ceea ce privește schemele de granturi oferite de comunitățile autonome, comunitatea autonomă Castille-la Mancha a lansat apeluri pentru finanțarea „cooperării între agenții din lanțul de aprovizionare pentru crearea și dezvoltarea lanțurilor scurte de distribuție și a piețelor locale, în cadrul Programului de dezvoltare rurală Castilla-La Mancha pentru perioada 2014-2020” (Rezoluția din 12/03/2021, a Direcției Generale Alimentare). Baza de reglementare o constituie [Ordinul 155/2018](#), din 25 octombrie.

Un alt exemplu sunt Insulele Baleare, care au lansat „Granturi pentru cooperarea între agenți în vederea dezvoltării lanțurilor scurte de comercializare prin acțiuni de promovare”, în baza [Rezoluției președintelui Fondului de Garantare pentru Agricultură și Pescuit al Insulelor Baleare](#).

CROAȚIA

Programul de dezvoltare rurală al Republicii Croația 2014 – 2020 conține submăsura programată 16.4 „Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală a actorilor lanțului de aprovizionare pentru înființarea și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale și pentru promovarea activităților în context local legate de dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale” - implementare tip operațiune 16.4.1 „Lanțuri scurte de aprovizionare” și piețe locale”.

În licitația anunțată în august 2021 se precizează că scopul acesteia este acordarea de sprijin pentru înființarea, funcționarea și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale, iar beneficiarii eligibili sunt grupuri operaționale formate din cel puțin cinci parteneri:

- persoanele fizice și juridice înscrise în Registrul fermierilor de mărimea economică a exploatației agricole de la 2.000 la 100.000 euro,

- organizațiile de producători din sectorul agricol și de prelucrare a alimentelor și
- persoanele fizice și juridice angajate în activități legate de înființarea, operarea și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale, altele decât angrosiștii sau lanțurile de vânzare cu amănuntul.

Valoarea totală a fondurilor de sprijin public disponibile a fost de 15 milioane HRK (kune croate)², iar nivelul de participare a ajutorului a fost de 100%. Cea mai mică sumă de sprijin public pe proiect a fost de 10.000 de euro, iar cea mai mare de 100.000 de euro.

Articolul 283 din [Legea Achizițiilor Publice](#) stabilește drept criteriu de selecție a unei oferte în cadrul procedurilor de achiziție publică oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic.

Articolul 284 prevede că se alege oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic, iar alineatul (7) prevede următoarele: la stabilirea criteriilor de selectare a ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic, în care obiectul achiziției sunt produsele agroalimentare și produsele alimentare, autoritatea contractantă ar trebui să țină seama de criteriile de evaluare a produselor realizate în sistemele de calitate a produselor agricole și alimentare (produse de sezon, organice, integrate etc.), alimente produse conform standardelor de calitate pentru alimente stabilite în reglementările naționale privind agricultură și alimentație, precum și alimente care sunt produse și procesate în mod durabil, creând astfel alimente de valoare mai mare din punct de vedere al prospețimii mai mari sau încărcăturii de mediu mai reduse (transport mai scurt, volum de mărfuri mai mic, materiale de ambalare și ambalaje din materiale ecologice și/sau reciclate etc.).

FINLANDA

În Finlanda, Ministerul Agriculturii și Pădurilor este autoritatea responsabilă cu elaborarea și implementarea legislației în sectorul alimentar.³

Agencia Finlandeză pentru Alimentație⁴ este responsabilă cu planificarea, coordonarea și efectuarea controlului alimentar la nivel național, precum și cu monitorizarea siguranței și calității alimentelor, plantelor, furajelor și bunăstării animalelor, în cooperare cu agențiile administrative regionale de stat și cu autoritățile municipale de control al alimentelor.

Autoritățile de control al alimentelor supraveghează ca operatorii din sectorul alimentar să respecte legislația alimentară și pot impune sancțiuni dacă este necesar. Aceste sancțiuni sunt prevăzute în Legea privind alimentele (297/2021)⁵. Sancțiunile

² Aproximativ 1.958.000 euro

³ <https://mmm.fi/lainsaadanto/elaimetelintarvikkeet-ja-terveys/lainsaadanto/i-rekisteri>

⁴ <https://www.ruokavirasto.fi>

⁵ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210297>

aplicabile în cazul nerespectării reglementărilor privind alimentele sunt împărțite în două secțiuni - sancțiuni administrative și sancțiuni penale.

Sancțiunile administrative sunt impuse de autoritatea de control și constau în înlăturarea factorilor care au condus la încălcarea reglementărilor, interzicerea/retragerea alimentelor de pe piață, decizia privind utilizarea/eliminarea unui produs alimentar, anularea autorizației de funcționare a spațiilor alimentare sau a unui loc de producție primară, confiscarea produselor sau dispunerea încetării unei activități comerciale înregistrate. În anumite circumstanțe poate fi aplicată o amendă administrativă de la 300 la 5000 euro.

Infraacțiunile alimentare sunt prevăzute în Secțiunea 69 a legii și sunt sancționate cu amendă sau pedeapsa închisorii, după gravitate și indiferent dacă fapta a fost săvârșită cu intenție sau din neglijență. Acestea intră în cadrul infracțiunilor care pun în pericol sănătatea, prevăzute în art.44 din [Codul penal finlandez](#).

Regulamentele UE privind igiena alimentară (CE) nr. 852/2004 (1 art. 2 c) și (CE) nr. 853/2004 (1art. pct. 3 c, d, e), precum și Regulamentul delegat al Comisiei (UE) 2019/624 (12 art. pct. 1 a privind carnea de ren) permit statelor membre să aibă flexibilitate în ceea ce privește vânzarea directă a anumitor produse alimentare, în cazul în care statele membre stabilesc norme naționale și notifică Comisia Europeană și alte state membre despre proiectele acestor norme.

Finlanda a folosit această posibilitate, iar normele naționale ale Finlandei au fost notificate în prealabil prin intermediul sistemului TRIS al Comisiei Europene⁶.

Aceste norme naționale sunt prevăzute în Decretul Ministerului Agriculturii și Pădurilor privind igiena alimentară (318/2021)⁷.

În conformitate cu aceste norme naționale, operatorii din sectorul alimentar din sectorul producției primare pot vinde produse alimentare direct consumatorilor și/sau unităților locale de vânzare cu amănuntul care îndeplinesc cerințele impuse. Regulile se aplică produselor primare precum plante, ciuperci, ouă, miere, lapte crud, colostru, produse pescărești și vânat sălbatic, precum și cărnii de pasăre, lagomorfe, vânat sălbatic și ren, în conformitate cu legislația UE privind alimentele.

Cantitățile maxime de produse alimentare sunt reglementate. Înregistrarea unității alimentare este necesară în anumite cazuri (de exemplu, pentru sacrificarea păsărilor de curte la fermă). În cazul în care operatorii din sectorul alimentar doresc să extindă această activitate menționată mai sus, aceasta necesită înregistrarea sau autorizarea corespunzătoare, în funcție de activitate, în conformitate cu prevederile UE privind alimentele.

⁶ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/>.

⁷ <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210318>

Gastronomia locală este una dintre prioritățile politicii alimentare finlandeze. Ministerul Agriculturii și Pădurilor a pregătit un Program Alimentar Local în colaborare cu diferite părți interesate. A fost adoptată ca Hotărâre de Guvern la 16 mai 2013, iar programul a fost actualizat în primăvara anului 2021⁸.

În Finlanda există mai multe proiecte alimentare locale și regionale și un proiect național de coordonare alimentară.⁹ Proiectul național urmărește, în primul rând, consolidarea cooperării între dezvoltatorii din sectorul alimentar și întreprinderi, precum și pe intensificarea activităților de dezvoltare regională și locală.¹⁰

FRANȚA

Legislația franceză conține mai multe prevederi referitoare la vânzarea în circuite scurte, în Codul Rural și al Pescuitului Maritim (articolul L611-8, articolul L111-2-2, articolul L230-5-1). În plus, există mai multe reglementări privind lanțul scurt, care se aplică în special comercianților. În special în „pachetul de igienă” se află mai multe reglementări europene, aplicabile în toate circumstanțele:

- [Regulamentul \(CE\) nr. 178/2002](#) de stabilire a principiilor generale și cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor referitoare la siguranța produselor alimentare, care definește în special obligațiile în materie de răspundere, trasabilitate și proceduri de retragere-rechemare pentru produse în caz de neconformitate;

- [Regulamentul \(CE\) Nr. 852/2004](#) privind igiena produselor alimentare, care stabilește regulile generale de igienă a produselor alimentare pentru toate produsele alimentare. În primul rând, se cere ca operatorii să fie înregistrați la autoritățile competente. Orice activitate trebuie declarată de către managerul acesteia la Direcția Departamentală pentru (Coeziune Socială și) Protecția Populațiilor (DDPP sau DDCSPP) a departamentului în care se află, sau, în departamentele de peste mări, Direcției pentru Alimentație, Agricultură și Silvicultură (DAAF). Producătorul trebuie să se asigure că spațiile și echipamentele sale sunt proiectate astfel încât să evite orice risc de contaminare a produselor alimentare și trebuie să dispună de mijloacele capabile să garanteze conservarea perfectă a produselor perisabile. Operatorul trebuie să implementeze „bune practici de igienă” și trebuie să stabilească și să aplice proceduri care să îi permită să garanteze standardele de igienă a produselor. Pentru a face acest lucru, în funcție de sectorul în cauză, pot fi folosite ghiduri de bune practici de igienă.

⁸ <https://mmm.fi/en/local-food>

⁹ <https://www.luke.fi/en/natural-resources/food-and-nutrition/localfood/>

¹⁰ <https://aitojamakuja.fi/en/food-sector-coordination-project/>

- [Regulamentul \(CE\) Nr. 853/2004](#) de stabilire a regulilor specifice de igienă aplicabile produselor alimentare de origine animală este, la rândul său, aplicabil produselor alimentare de origine animală. Prezintă condițiile de aviz sanitar pentru unitățile (Cerfa nr. 13983) care prepară, prelucreează sau depozitează produse de origine animală.

Cu excepția derogării pentru fermele mici și sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții (conform instrucțiunii tehnice DGAL/SDSSA/2018-924¹¹ și instrucțiunii tehnice DGAL/SDSSA/2019-728¹²), producătorii trebuie să solicite avizul sanitar.

În cazul vânzării directe (de la producător la consumator direct), nu este necesar avizul sanitar, dar producătorul trebuie să facă o declarație. În cazul unei vânzări indirecte (de la producător la un profesionist), trebuie prezentat avizul sanitar. Și în această variantă pot fi aplicabile derogări pentru vânzări în cantități mici.

Pot exista și reglementări regionale și locale, aplicabile în anumite situații.

În Franța, noțiunea de lanț scurt este folosită pentru a desemna un mod de vânzare care limitează numărul de intermediari. Lanțul scurt este direct, dacă nu există intermediar între producător și consumator, și indirect, dacă între producător și consumator există un singur intermediar, distribuitorul. Cu toate acestea, în definiția unui lanț scurt, nu există noțiunea de proximitate fizică/kilometraj.

Există mai multe tipuri de vânzări în lanț scurt, care pot viza mai multe tipuri de alimente: fructe și legume, carne, vin, miere, conserve (carne și legume), pâine etc.

Vânzarea directă presupune livrarea directă a produselor alimentare de la producător la consumator. Produsele rezultate din cumpărare-revânzare nu pot, așadar, să facă parte din aceasta și nici un intermediar nu poate fi tolerat. Poate fi o vânzare la fermă, în contextul piețelor, târgurilor și expozițiilor sau chiar vânzarea prin poștă (prin internet sau prin catalog).

Vânzările directe se pot face și în punctele de vânzare colective și în magazine de producător, unde vând mai mulți fermieri, în conformitate cu articolul L.611-8 din Codul Rural și al Pescuitului Maritim. Aceste puncte de vânzare sunt prezentate mai detaliat într-un referat al Direcției Generale pentru Alimentație (DGAL)¹³.

Asociația pentru Întreținerea Agriculturii Țărănești ([AMAP](#)) joacă, de asemenea, un rol important în crearea și menținerea de contacte directe între producători și consumatori.

Vânzarea poate fi și indirectă: producția poate fi vândută către o unitate de alimentație publică, restaurant sau un tip de întreprindere din domeniul gastronomic. Deși vânzările în lanț scurt sunt dezvoltate, nu există nicio obligație formală pentru acestea. Cel mai adesea se poate vorbi de un angajament etic din partea producătorului și/sau al distribuitorului care se aprovizionează de la acest producător. Atunci când un producător

¹¹ <https://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/instruction-2018-924>

¹² <https://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/instruction-2019-728>

¹³ <https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf/circ?id=30869>

se angajează în vânzări în lanț scurt, acesta este obligat să respecte standardele de igienă și comerciale menționate mai sus și să obțină autorizațiile necesare.

În vederea monitorizării respectării acestor standarde de sănătate, în conformitate cu reglementările din „Pachetul Igienă”, au fost create instrumente oficiale de control la nivel național, în special de către Direcția Generală pentru Alimentație (DGAL) pentru toate domeniile siguranței alimentare, în diferite etape (producție, recoltare, depozitare, spălare etc.). Aceste instrumente de inspecție au scopul de a armoniza practicile și evaluările inspectorilor din Direcțiile Departamentale (de Coeziune Socială și) Protecția Populației (DD(CS)PP) și Direcțiile Agricultură, Alimentație și Silvicultură (DAAF) la nivel național. Rezultatele acestor verificări sunt făcute publice și accesibile pe platforma *Alim'confiance*¹⁴.

Nerespectarea regulilor acestui „Pachet de igienă” poate duce și la sancțiuni penale. De exemplu, în producția de plante pentru hrană, deținerea registrului fitosanitar este obligatorie din 2006 (absența acestuia se pedepsește cu amendă clasa a III-a - 450 EUR, din 5 ianuarie 2012, conform alin. 1° al articolului R.257-3). Producătorul trebuie să înregistreze toate tratamentele fitosanitare aplicate culturii, precum și orice eveniment care poate afecta garanțiile menționate anterior.

Textele mizează însă și pe responsabilitatea producătorilor, care, în caz de îndoială cu privire la calitatea producției lor, trebuie să informeze autoritățile sau chiar să-și retragă produsele de pe piață.

GERMANIA

Ministerul Federal al Alimentației și Agriculturii ([BMEL](#)) este autoritatea la nivel federal în ale cărei atribuții intră asigurarea calității și siguranței alimentelor, a informării consumatorilor, a dezvoltării durabile a agriculturii, silviculturii și pescuitului, dezvoltarea rurală etc.

În cadrul unei analize privind „Promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare cu alimente”, realizată în iulie 2020, guvernul federal arată că lanțurile scurte de aprovizionare pot juca un anumit rol în procedurile de achiziții sub aspectele sustenabilității și al sprijinirii intereselor micilor producători: lanțurile scurte de aprovizionare cu alimente în cadrul dezvoltării regionale pot juca un rol important în măsura în care criteriul durabilității mediului este parte a caietului de sarcini sau a unei proceduri de atribuire a contractelor publice, conform § 97 paragraful 3 din Legea împotriva restrângerilor concurențiale (GWB)¹⁵.

¹⁴ <https://www.alim-confiance.gouv.fr>

¹⁵ <https://www.gesetze-im-internet.de/gwb/BJNR252110998.html>

Criteriul de mediu poate fi, de asemenea, un criteriu de atribuire conform Secțiunii 58 (2) din Ordonanța privind achizițiile publice ([VgV](#)): contractul va fi atribuit celei mai economice oferte, prin care nu doar prețul sau costurile sunt decisive, dar și alte criterii, cum ar fi cel de mediu, pot fi luate în considerare. În plus, trebuie acordată o atenție deosebită la atribuirea contractelor publice către întreprinderile mici.

Guvernul federal se străduiește să consolideze atât producția regională, cât și să mențină funcționalitatea pieței interne a UE și a comerțului global, însă nu este planificată acordarea de privilegii fiscale alimentelor produse local.¹⁶

Cerințele legale în domeniile igienei, etichetării, salariului minim etc. sunt deosebit de relevante pentru vânzările directe. Toate companiile alimentare, inclusiv întreprinderile agricole, sunt supuse legislației UE în materie de igienă, iar alimentele introduse pe piață trebuie să fie sigure în toate etapele de producție, procesare și distribuție, inclusiv producția primară. Aici se găsesc și specificațiile „pentru vânzarea directă a unor cantități mici de produse primare de către producători către utilizatorii finali sau către magazinele locale cu amănuntul care vând produsele direct utilizatorilor finali”.¹⁷

ITALIA

Promovarea produselor agricole și alimentare din lanțuri scurte de aprovizionare și cu „kilometri zero” a fost reglementată prin [Legea din 17 mai 2022 privind produsele agroalimentare de kilometru zero și din lanțul scurt de aprovizionare](#). Legea, alcătuită din 8 articole, prevede că regiunile și organismele locale vor putea adopta inițiative ulterioare, în limitele competențelor, pentru punerea în valoare a acestor produse și pentru promovarea contactului direct între producători și managerii publici și privați din alimentația publică.

Legea favorizează consumul de alimente „de kilometru zero”, adică pe o rază de maximum 70 km, și din „lanțul scurt”, caracterizate prin maxim un intermediar de-a lungul lanțului. Au fost puse în aplicare mai multe instrumente: de la zone dedicate acestor produse în piețe și supermarketuri, până la alimentația publică, prin crearea a două sigle distinctive, pentru a căror utilizare ilegală s-au avut în vedere amenzi de până la aproape 10.000 euro.

¹⁶ <https://dserver.bundestag.de/btd/19/317/1931714.pdf>

¹⁷ https://www.bmel.de/DE/themen/Verbraucherschutz/lebensmittel_hygiene/lebensmittelhygiene-im-handel.html; <https://dserver.bundestag.de/btd/19/282/1928256.pdf>; <https://www.eufic.org/fr/production-alimentaire/article/chaines-dapprovisionnement-alimentaire-courtes-relier-les-producteurs-et-les-consommateurs>; https://www.ktbl.de/fileadmin/user_upload/Article/Management/Direktvermarktung/Direktvermarktung.pdf

Articolul 2 conține următoarele definiții:

- produse agricole și alimentare de kilometru zero: produse agricole și zootehnice, inclusiv de acvacultură și produse alimentare, provenite din locurile de producție și transformare a materiei prime sau a materiilor prime agricole primare utilizate, situate la o distanță care nu depășește 70 de kilometri de la locul vânzării (în orice caz, în aceeași provincie) sau de la locul de consum;
- produse agricole și alimentare naționale din lanț scurt: produse al căror lanț de producție se caracterizează prin absența intermediarilor comerciali sau este compus dintr-un singur intermediar între producător, individual sau asociat în diferite forme de agregare, și consumatorul final.

Articolul 3 se referă la măsurile de încurajare a colaborării directe dintre producători și managerii din alimentația publică. Statul, regiunile și autoritățile locale pot stabili măsuri care să încurajeze întâlnirile directe între producători și managerii publici și privați din alimentația publică.

Pentru vânzarea produselor agricole și alimentare de kilometru zero și a celor provenite dintr-un lanț scurt de aprovizionare, administrația locală trebuie să asigure cel puțin 30% din totalul spațiilor destinate pieței și produselor provenite din pescuit și acvacultură. În plus, municipalitățile pot rezerva și spații specifice în zona pieței pentru antreprenorii agricoli care vând produse agricole și alimentare de proveniență locală și pentru cei dintr-un lanț scurt de aprovizionare (articolul 4).

Articolul 5 - Înființarea siglei „kilometru zero” și a siglei „lanț scurt”: În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, sigla „kilometru zero” și sigla „lanț scurt” se stabilesc prin decret ministerial pentru produsele agricole și alimentare. Același decret va stabili condițiile și modalitățile de atribuire a siglelor¹⁸. Logo-ul va fi afișat în locurile de vânzare directă, în piețe, în unități comerciale, restaurante sau locații administrative și în incinta spațiilor expoziționale special dedicate. Acestea pot fi publicate pe platformele IT de cumpărare sau distribuție a produselor respective. Legea prevede că logo-ul nu poate fi plasat pe produse, ambalajele acestora și orice ambalaj folosit pentru vânzare.

Articolul 6 reglementează promovarea produselor de kilometru zero și a produselor dintr-un lanț scurt de aprovizionare în alimentația publică. Se are în vedere ca, pentru serviciile de catering, evaluarea ofertei să ia în considerare calitatea produselor alimentare, cu referire în special la cea a produselor ecologice, specifice și tradiționale și a produselor cu denumire protejată și indicație geografică protejată, respectarea prevederilor de mediu privind economia verde, criteriile minime relevante de mediu, calitatea pregătirii operatorilor și proveniența operatorilor din agricultură ecologică și socială. Ca urmare a

¹⁸<https://www.confindustriatoscananord.it/notizia.7997/legge-17-maggio-2022-sui-prodotti-agroalimentari-a-km-zero-e-a-filiera-corta?mat=21>

cestui articol s-a modificat articolul 144 din [Decretul Lege nr. 50 din 18 aprilie 2016 - Codul Contractelor Publice](#).

Amenzile prevăzute pentru utilizarea ilegală a logo-urilor sunt stabilite între 1600 și 9500 euro. Se stabilește că folosirea definițiilor prevăzute la articolul 2 din sau siglele menționate la articolul 5 într-un mod neconform se pedepsește cu amendă administrativă cuprinsă între 1600 euro și 9500 euro (articolul 7).

LITUANIA

[Programul Lituanian de Dezvoltare Rurală 2014-2020](#) prevede „sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii lanțului de aprovizionare în proiectarea și dezvoltarea piețelor scurte de aprovizionare și a piețelor locale și pentru activitățile de marketing local legate de dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale.”

Se acordă sprijin pentru costuri de cooperare și investiții corporale și/sau necorporale pentru promovarea proiectelor comune care implică cel puțin două entități care cooperează pentru crearea/dezvoltarea unui lanț scurt de aprovizionare/piață locală (cu alimente) și/sau activități promoționale legate de crearea/dezvoltarea unui lanț scurt de aprovizionare de produse alimentare și a pieței locale deservite de acestea.

Tip de suport

1. Sprijinul se acordă pentru:

- (a) rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- (b) rambursarea simplificată a costurilor prin intermediul unei rate unitare fixe (în conformitate cu articolul 67 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013);

2. Durata maximă a sprijinului este de 5 ani (până la sfârșitul Programului).

Există, de asemenea, Reguli pentru implementarea zonei operaționale „sprijin pentru lanțurile scurte de aprovizionare și promovarea piețelor locale la nivel local” a măsurii „cooperare” a programului de dezvoltare rurală 2014-2020 a programului de dezvoltare rurală al Lituaniei, aplicabile din 2021 (aprobat prin Ordin al ministrului agriculturii - Reguli de implementare a zonei operaționale „sprijin pentru lanțurile scurte de aprovizionare și promovarea piețelor locale la nivel local” a măsurii „cooperare” a programului de dezvoltare rurală 2014- 2020 al programului de dezvoltare rurală al Lituaniei, aplicabil din 2021¹⁹).

¹⁹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a4b3a6b0ca7a11eba2bad9a0748ee64d>

Potrivit Regulamentului, „lanțul scurt de aprovizionare agroalimentară” este definit ca fiind cooperarea între mici operatori comerciali, în scopul furnizării de produse agroalimentare, combinând transportul, distribuția, marketingul, promovarea, publicitatea, managementul calității și asigurând că produsele furnizate ajung rapid la consumator.

Zona operațională a măsurii sprijină cooperarea între operatori în promovarea și desfășurarea activităților din lanțul scurt de aprovizionare. Solicitanții și/sau partenerii pot fi persoane fizice angajate în activități agricole care au înregistrat o fermă sau o exploatație în nume propriu, precum și persoane juridice private sau publice.

Includerea partenerilor în proiect trebuie să fie justificată în cererea de sprijin. Proiectul poate include un singur intermediar, de exemplu un vânzător, un comerciant cu amănuntul etc. (intermediarul este opțional).

Beneficiarii și partenerii nu pot modifica și/sau rezilia acordul de operare comună pe durata implementării și monitorizării proiectului, cu excepția cazurilor prevăzute.

Pentru implementarea incorectă a proiectului, următoarele sancțiuni sunt posibile: restituirea sprijinului de proiect sau a unei părți din acesta, proporțională cu încălcarea. Nu există sancțiuni pentru nerespectarea unui lanț scurt de aprovizionare cu alimente și nici criterii pentru trecerea de la un lanț scurt de aprovizionare cu alimente la altul.

ȚĂRILE DE JOS

În martie 2018, Parlamentul i-a solicitat ministrului Agriculturii, Naturii și Calității Alimentelor să examineze modul în care ar trebui scurtate lanțurile de producție. Ministrul a stabilit acest lucru în [viziunea politică pentru agricultură](#), în abordarea tranziției la agricultura circulară în 2030 (septembrie 2018). Ulterior, în [Planul de acțiune – sprijinirea tranziției către agricultura circulară](#) (17 iunie 2019), ministrul a desemnat Grupul de lucru pentru lanțul scurt ca organizație de ghidare pentru rolul pe care lanțurile scurte îl joacă în această tranziție către agricultura circulară. Este pentru prima dată când „sprijinirea lanțurilor scurte” a fost menționată în mod explicit ca obiectiv politic într-o viziune agricolă olandeză.

[The Short Chain Taskforce \(TKK\)](#) este o fundație independentă care își propune să accelereze dezvoltarea sistemelor alimentare regionale prin sprijinirea colaborărilor în dezvoltarea lanțurilor alimentare scurte. TKK este o inițiativă a antreprenorilor din lanțul scurt și este acum susținută de toți actorii implicați și de peste 150 de inițiative din lanțul scurt din Țările de Jos. Fundația a fost înființată ca un loc în care se reunesc cunoștințele, datele și perspectivele despre lanțurile scurte. Obstacolele privind funcționarea lanțurilor scurte se referă la dificultăți logistice, probleme legate de date și întrebări recurente despre vânzările pe mai multe canale. TKK a început un tur regional pentru a identifica obstacolele care împiedică lanțurile scurte în domeniul logisticii, al datelor și al canalelor de vânzare.

Grupul de lucru pentru lanț scurt folosește următoarea definiție: „un lanț alimentar scurt este un lanț de aprovizionare cu un număr limitat de participanți pe piață care sunt angajați în cooperare, dezvoltare economică locală și relații geografice și sociale strânse între producătorii de alimente, procesatori și consumatori”. Valoarea adăugată a lanțurilor scurte constă în patru teme:

1. Lanțurile scurte facilitează închiderea locală a ciclurilor;
2. Lanțurile scurte întăresc legătura dintre fermier și cetățean;
3. Lanțurile scurte oferă informații directe și rapide despre produs și procesul de producție, făcând transparente aspecte precum impactul asupra durabilității și originea;
4. Lanțurile scurte creează valoare adăugată și oferă fermierilor un control asupra modelului lor de venituri, contribuind astfel la o poziție mai bună pentru fermier.

Aproape unul din șapte fermieri și horticoltori furnizează consumatorilor produse printr-un lanț scurt.

POLONIA

Producătorii mici de alimente pot beneficia de facilitarea vânzării și producției de alimente prin mai multe metode²⁰:

- 1) vânzarea directă a produselor de origine animală;
- 2) furnizarea directă de produse alimentare de origine non-animală;
- 3) comerțul cu produse agricole cu amănuntul;
- 4) activități marginale, locale și restrânse.

Efectuarea vânzărilor directe de produse de origine animală este reglementată de Ordonanța ministrului agriculturii și dezvoltării rurale din 30 septembrie 2015 privind cerințele veterinare pentru producerea produselor de origine animală destinate vânzării directe²¹, emisă în temeiul articolului 12 alineatul (2) din Legea din 16 decembrie 2005 privind produsele de origine animală²². Ordonanța stabilește cerințele veterinare care trebuie îndeplinite în producția de produse de origine animală destinate vânzării directe, volumul, domeniul de aplicare și aria de producție a produselor, precum și cerințele veterinare pentru locurile de vânzare.

²⁰ <http://madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/rndr/buletine-tematice/PT29.pdf>

²¹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150001703>

²² <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20060170127>

Numai produsele fabricate din materii prime proprii ale operatorului sunt eligibile pentru vânzarea directă: carcase sau organe obținute din păsări de curte și lagomorfe sacrificate în ferma operatorului; carcase și organe organice obținute de un club de vânătoare; produse pescărești; melci de uscat vii din specia *Helix pomatia*, Cornu aspersum aspersum, Cornu aspersum maxima, *Helix lucorum* și din speciile din familia Achatiniade; lapte crud; smântâna crudă; ouă obținute din păsări de curte; produse apicole neprelucrate.

Vânzările de produse de origine animală se pot face:

- de la producător la consumatorul final,
- la sediul producătorului,
- în piețe,
- către unitățile de vânzare cu amănuntul care furnizează direct consumatorului final (de exemplu, magazine, cantine, restaurante, unități de turism).

Vânzarea directă este limitată la teritoriul voievodatului în care are loc producția de produse de origine animală, voievodate învecinate și alte voievodate din Polonia dacă are loc în timpul expozițiilor, festivalurilor, târgurilor sau piețelor organizate în scopul promovării acestor produse.

În cazul vânzărilor directe în cadrul expozițiilor, festivalurilor, târgurilor sau piețelor organizate pentru promovarea acestor produse în alt voievodat decât voievodatul unde a avut loc producția lor sau în voievodatele învecinate - este necesar să se informeze medicul veterinar raional competent pentru locul vânzărilor planificate.

Vânzarea directă a produselor de origine animală trebuie înregistrată la inspectoratul veterinar competent teritorial.

Furnizarea directă (vânzarea directă) cu produse alimentare de origine non-animală poate include produse de producție primară de origine vegetală, precum: cereale, fructe, legume, ierburi, ciuperci cultivate (provenite exclusiv din cultivarea sau creșterea proprie a producătorilor primari, neconstituind diviziuni speciale de producție agricolă) și alte materii prime provenite din recoltarea personală a ierburilor și a altor plante, precum și alimentele menționate mai sus sub formă murată sau uscată. Produsele de origine vegetală produse din materii prime proprii sunt permise spre vânzare, iar vânzarea poate fi efectuată numai într-o zonă limitată (în cadrul voievodatului în care se desfășoară producția primară sau în voievodatul adiacent).

Activitatea se poate desfășura direct între producătorul primar (cultivatorul) și:

- consumatorul final, sau
- un magazin local de vânzare cu amănuntul sau un restaurant local sau o cantină, dar nu pentru revânzare către alt operator, ci pentru aprovizionarea consumatorului final.

Furnizorii direcți sunt producători de cantități mici de alimente neprelucrate de origine vegetală vândute consumatorului final, adică persoanelor fizice, de exemplu, în piețe, la poarta fermei, în comerțul din ușă în ușă și în magazinele locale și unitățile de alimentație publică (restaurante, baruri, cantine școlare și altele).

Producătorul este obligat să depună o cerere de înscriere în registrul unităților, la inspectorul sanitar raional de stat, corespunzător locului de activitate.

Domeniul activităților desfășurate în cadrul aprovizionării directe cu produse alimentare, inclusiv dimensiunea și aria aprovizionării directe și cerințele detaliate de igienă sunt stabilite în Ordonanța ministrului sănătății din 6 iunie 2007 privind aprovizionarea directă cu produse alimentare²³, emis în conformitate cu articolul 68 alineatul (2) din Legea din 25 august 2006 privind siguranța alimentară și nutrițională²⁴.

Comerțul cu produse agricole cu amănuntul este reglementat de Legea din 25 august 2006 privind siguranța alimentară și nutrițională, capitolul 10a. Pe această bază, au fost adoptate reglementări separate cu privire la supravegherea de către autoritățile oficiale de inspecție alimentară și au fost introduse anumite preferințe fiscale. În cadrul acestui tip de comerț este posibil, printre altele, să se prelucreze și să se vândă produse alimentare prelucrate consumatorilor finali, precum și unităților de vânzare cu amănuntul destinate consumatorului final și situate într-o zonă limitată.

Fermele familiale au voie să înceapă activități de comerț cu produse agricole după înregistrarea prealabilă (fără a fi obligatorie o autorizație) la medicul veterinar județean (pentru produse de origine animală sau alimente care conțin atât alimente non-animale, cât și produse de origine animală).

Condiții pentru comercializare:

1. hrana trebuie să provină în totalitate sau în parte din cultivarea, reproducerea sau creșterea propriei ferme;
2. vânzările se vor face în anumite limite;
3. producția și vânzarea produselor alimentare în cadrul comerțului agricol cu amănuntul nu pot fi efectuate cu participarea unui intermediar. În timpul expozițiilor, festivalurilor, târgurilor sau piețelor organizate pentru promovarea alimentelor, se poate permite un intermediar.

În ceea ce privește cantitatea maximă de produse alimentare vândute în cadrul comerțului cu amănuntul agricol, precum și sfera și modalitatea de stabilire a acestei cantități, acestea sunt precizate în Ordonanța ministrului agriculturii și dezvoltării rurale din 16 decembrie 2016 privind cantitatea maximă de produsele alimentare vândute în cadrul comerțului cu amănuntul pentru produse agricole și sfera și modalitatea de documentare a acestora.

²³ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20071120774>

²⁴ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20071120774>

Activitățile marginale, locale și restricționate se adresează micilor antreprenori din unitățile de familie care produc anumite tipuri de produse, adesea cu caracteristici specifice, pentru care există cerere în principal pe piața locală. Condițiile detaliate pentru recunoașterea unei activități ca activitate marginală, locală sau limitată, inclusiv sfera și aria de producție, precum și volumul livrărilor de produse de origine animală către unitățile care desfășoară activități de comerț cu amănuntul destinate consumatorului final sunt prevăzute în Ordonanța ministrului agriculturii și dezvoltării rurale din 21 martie 2016 privind condițiile detaliate de recunoaștere a activității marginale, locale și limitate.

Acest act normativ indică, de asemenea, anumite cerințe veterinare suplimentare care trebuie îndeplinite la desfășurarea acestui tip de activitate (pe lângă cerințele prevăzute în Regulamentul nr. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare).

Activitățile marginale, locale și limitate pot include:

a) producția și vânzarea următoarelor produse de origine animală: produse lactate; produse pescărești preprocesate sau prelucrate; produse din carne crudă; carne tocată, produse din carne; produse din ouă, mâncăruri preparate.

b) Tăierea și comercializarea cărnii proaspete din carne de vită, porc, oaie, capră, cai, păsări de curte sau lagomorfe, vânat de crescătorie și sălbatic.

În cadrul acestei activități, locurile de producție sau locurile de vânzare a produselor de origine animală și unitățile de comerț cu amănuntul destinate consumatorului final, la care se face livrarea, sunt limitate la suprafața unui singur voievodat sau la zona județelor adiacente aceluia voievodat.

Pentru a înregistra o unitate care să desfășoare activitate marginală, locală și limitată, solicitantul trebuie să se adreseze Inspectoratului Veterinar competent teritorial.

Reguli simplificate de siguranță alimentară se aplică formelor de activitate menționate mai sus. Astfel, există o procedură mai scurtă de obținere a autorizației de desfășurare a activității și cerințe de igienă mai puțin stricte decât cele aplicabile producției industriale.

În plus, legislația națională a introdus facilități fiscale pentru micii fermieri de alimente, în special pentru cei care activează în comerțul cu amănuntul pentru produse agricole.

De la 1 ianuarie 2023, au fost introduse prevederi care obligă municipalitățile să desemneze locuri în care, în zilele de vineri și sâmbătă, fermierii să comercializeze produse din fermele lor. În aceste zile, fermierii sunt scutiți de taxele de piață.

În plus, Polonia implementează [Programul polonez de dezvoltare rurală](#), în care prioritatea 3 prevede „sprijinirea organizării lanțului alimentar, procesării și comercializării produselor agricole”. În cadrul acestei priorități, cele mai mari sume vor fi alocate pentru sprijinirea procesării produselor agricole (693 milioane EUR), care vor finanța proiecte în

aproximativ 2.800 de fabrici și ferme de procesare. În plus, sprijinul va fi acordat pentru peste 1.800 de grupuri de producători. Aproape 26.000 de ferme vor obține sprijin legat de producție, cu condiția respectării standardelor de calitate naționale sau UE.

PORTUGALIA

Baza legală:

- Decretul-lege nr. 85/2015²⁵ din 21 mai, de stabilire a regimului juridic aplicabil piețelor de producători locali;
- Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 46/2018 din 27 aprilie²⁶, prin care se aprobă Strategia națională și Planul de acțiuni al acesteia de combatere a risipei alimentare;
- Ordinul executiv nr. 152/2016²⁷ din 25 mai stabilește regimul de implementare pentru Acțiunea nr. 10.2, „Implementarea strategiilor”, parte a Măsurii 10, „LEADER”, domeniul 4 „Dezvoltare locală”, Programul de dezvoltare rurală a continentului, referit ca PDR 2020.

Articolul 4 lit. b) din Ordinul executiv nr. 152/2016 conține următoarea definiție: „lanțurile scurte de aprovizionare înseamnă circuite de aprovizionare care implică cel mult un intermediar între producător și consumator, prin vânzări din proximitate sau vânzări la distanță”.

Articolul 27 stabilește obiectivele lanțurilor scurte de aprovizionare: a) promovarea contactului direct între producător și consumator, contribuind la fluxul producției locale, la conservarea produselor și specialităților locale, la reducerea risipei alimentare, la îmbunătățirea alimentației prin accesul la produse de sezon, proaspete și de calitate; precum și încurajarea încrederii între producător și consumator; b) încurajarea practicilor culturale mai puțin intensive și durabile din punct de vedere ecologic, contribuind la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin reducerea costurilor de depozitare, refrigerare și transport al produselor către centrele de distribuție.

Articolul 28 din Ordinul executiv nr. 152/2016 enumeră entitățile private sau publice care pot beneficia de sprijinul prevăzut de lege, individual sau în parteneriat:

a) Grupuri de acțiune locală (GAL) sau Entități de gestionare (GE) în cazul GAL-urilor fără personalitate juridică;

²⁵ [Decreto-Lei n.º 85/2015, de 21 de maio | DR \(diariodarepublica.pt\)](#)

²⁶ <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/resolucao-conselho-ministros/46-2018-115191272>

²⁷ [Portaria n.º 152/2016, de 25 de maio | DR \(diariodarepublica.pt\)](#)

b) asociațiile înființate în temeiul articolelor 167 și următoarele din Codul civil, al căror scop social este dezvoltarea locală;

c) asociații, indiferent de forma lor juridică, formate din producători agricoli, inclusiv grupuri de producători sau organizații recunoscute în temeiul Ordinului executiv nr. 169/2015 din 4 iunie;

d) parteneriate formate din persoane fizice sau juridice, care includ cel puțin trei producători agricoli;

e) autorități locale, numai în ceea ce privește piețele locale.

Decretul-lege nr. 85/2015 din 21 mai stabilește sancțiunile aplicabile piețelor de producători locali:

Constituie contravenție administrativă și se pedepsește cu amendă de la 250 euro la 3700 euro, în cazul unei persoane fizice, și 1000 euro la 25 000 euro, în cazul unei persoane juridice, comercializarea produselor agricole care nu provin din exploatarea proprie, din exploatarea pe care o reprezintă sau din producție locală, sau comercializarea produselor agricole prelucrate în care materiile prime utilizate la fabricarea lor nu provin din producție locală.

Constituie contravenție administrativă și se pedepsește cu amendă de la 500 euro la 3700 euro, în cazul unei persoane fizice, și 2500 euro la 25 000 euro, în cazul unei persoane juridice:

(a) instalarea unei piețe locale de producție de către entități private fără depunerea comunicării prealabile menționate la articolul 3 alineatul (2);

(b) participarea la o piață de producție locală fără ca activitatea agricolă, zootehnică, agroalimentară sau artizanală să fie autorizată sau înregistrată în mod corespunzător, în conformitate cu legislația aplicabilă.

În funcție de gravitatea abaterii administrative și de gradul de vinovăție, pot fi aplicate, concomitent cu amenda, următoarele sancțiuni accesorii:

a) confiscarea produselor;

b) interzicerea participării pe piața producătorilor locali pentru o perioadă de maximum doi ani.

Ordinul executiv nr. 152/2016 din 25 mai prevede posibilitatea unei finanțări sub forma unui grant nerambursabil. Nivelul sprijinului care urmează a fi acordat este de 50% din totalul investiției eligibile. Limita maximă a sprijinului care poate fi acordat per beneficiar este de 200.000 EUR în perioada derulării programului.

SLOVACIA

În Slovacia nu există o legislație specifică în acest sens. Cu toate acestea, există o lege privind clauzele abuzive în comerțul cu produse alimentare și care modifică anumite aspecte privind lanțul scurt de aprovizionare – Legea nr.91/2019²⁸. Această lege definește condițiile nerezonabile în comerțul cu alimente, controlul condițiilor nerezonabile și răspunderea pentru încălcarea obligațiilor. În plus, reglementează relațiile contractuale dintre furnizori și lanțurile de retail.

Legea specifică și interzice clauzele abuzive între părțile unei relații de afaceri.

Controlul este efectuat de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale al Republicii Slovace. Ministerul Agriculturii poate efectua controale la entitatea inspectată din proprie inițiativă sau din inițiativa altei persoane.

Ministerul Agriculturii poate aplica o amendă disciplinară entității inspectate sau unui terț pentru obstrucția efectuării inspecției, pentru îngreunarea inspecției sau pentru nerespectarea obligației:

- 3.000 euro în cazul unei persoane fizice,
- 10.000 euro în cazul unei persoane fizice – antreprenor,
- 100.000 euro în cazul unei persoane juridice.

O infracțiune administrativă este săvârșită atunci când o parte dintr-o relație de afaceri solicită, este de acord sau impune o condiție nerezonabilă.

Ministerul Agriculturii aplică o amendă unui participant la o relație de afaceri care comite o infracțiune administrativă care:

- cere o condiție nerezonabilă (amenda de până la 0,5 ori valoarea performanței monetare cerute sau a performanței nemonetare);
- acordă o condiție nerezonabilă (amenda de până la 0,5 ori până la 1 ori valoarea performanței monetare convenite sau a performanței nemonetare);
- aplică o condiție nerezonabilă (de la 1,5 ori până la 3 ori valoarea performanței monetare aplicate sau a performanței nemonetare).

În plus, în funcție de condiția nerezonabilă, participantului i se aplică o amendă în valoare de: 100.000 euro; 300.000 euro; 500.000 euro sau amendă de până la 10% din prețul de cumpărare, dacă acesta este plătit în termen de 15 zile de la scadență, și până la 20% din prețul de cumpărare, dacă acesta este plătit mai târziu de 15 zile de la scadență.

²⁸ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/91/>

SUEDIA

Vânzările pe lanțul scurt de aprovizionare pot fi împărțite în vânzări directe individuale, vânzări directe colective și asociații organizate la nivel local. Scopul principal este reducerea intermediarilor și creșterea numărului de tranzacții directe dintre fermier și consumator. Aceste tranzacții pot avea loc în interiorul sau în afara fermei, de exemplu, pe piețele fermierilor în cadrul unei anumite relații cu clientul sau într-o formă colectivă, implicând cooperative de producători care își vând produsele către grupuri de consumatori, acorduri informale și niveluri variabile de cantitate între producători și consumatori. Lanțul scurt de aprovizionare tradițional tinde să fie bazat pe fermă în zonele rurale și să ia forma vânzărilor la fermă, vânzări pe drumuri și sisteme de „alegeți-vă”. Cel mai adesea, paginile desemnate pe rețelele sociale au scopul de a informa consumatorii despre ceea ce se află în stocul fermierilor și despre modul în care articolele sunt ambalate și distribuite pe piețele rurale. Managementul lanțului scurt de aprovizionare acoperă întregul lanț de activități, de la producție în fermă la procesare, distribuție și piață până la consumator.

Produsele locale sunt și cele obținute „aproape” de locul în care se face achiziția; termenul “aproape” nu este definit, dar în Suedia, de obicei, înseamnă la nivel regional sau local. Alegerea alimentelor produse la nivel local aduce beneficii producătorilor și întreprinderilor din zona de origine și reduce impactul asupra mediului prin eliminarea transporturilor pe distanțe lungi.

În Suedia au fost înființate mai multe asociații non-profit care sprijină fermierii locali, pentru a crește volumul și calitatea producției alimentare în diferite părți ale teritoriului național. Scopul acestor asociații a fost și acela ca locuitorii din regiune să poată consuma alimente produse local; au fost identificați toți producătorii de alimente și cartografiate toate fermele și gospodăriile din țară, astfel încât publicul să fie informat cât mai clar.

Asociațiile își propun să răspundă interesului și cererii în creștere pentru alimente produse la nivel local, iar sporirea acestor tipuri de vânzări ar putea duce la crearea de noi locuri de muncă; efectul de undă va contribui la dezvoltarea întreprinderilor mici, la diversificarea produselor, la creșterea atractivității pentru zona rurală, la extinderea activităților de cercetare și educație, iar eficiența energetică va influența în mod pozitiv industria ospitalității,

În Suedia, a fost înființată platforma alimentară virtuală [REKO-Ring](#), punând în legătură consumatorii și producătorii interesați, prin intermediul grupurilor din social media. Reko-Ring este un canal de vânzare pe care producătorii de alimente îl pot folosi pentru a-și vinde produsele. La o anumită dată și într-un loc prestabilit, toate tranzacțiile se efectuează în aproximativ o oră, acolo unde este posibilă plata și ridicarea mărfurilor. Reko-Ring poate fi considerat un magazin mobil de fermă, unde toate tranzacțiile sunt decontate în avans, ceea ce reduce semnificativ risipa alimentară. În plus, producătorii pot planifica livrările într-un mod eficient.

BIBLIOGRAFIE

[Legal status of farmers involved in short food supply chains, a comparative study](#)

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/586650/EPRS_BRI\(2016\)586650_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/586650/EPRS_BRI(2016)586650_EN.pdf)

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/651971/EPRS_ATA\(2020\)651971_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/651971/EPRS_ATA(2020)651971_EN.pdf)

[Consiliul European de Informare Alimentară \(EUFIC\)](#)

<https://www.strength2food.eu/wp-content/uploads/2021/04/Strategic-Guide-Short-Food-Supply-Chains.pdf>

https://www.amped.nl/media/stijn_media/3f/7d/3f7d3754c276b9105f10c2d8499c847d8f4ef81e/Research_report_sustainable_food_transition_through_collaborative_short_food_supply_chains.PJDQG.pdf

<https://economic-research.bnpparibas.com/html/fr-FR/chaines-approvisionnement-resilientes-pandemie-Covid-19-20/12/2021,44859>

<https://www.senat.ro/legis/lista.aspx#ListaDocumente>

<https://blog.cognibox.com/fr/blogue/risques-lies-a-la-chaine-d-approvisionnement-mondiale-reglementation>

<https://www.intechopen.com/online-first/86428>

<https://mmm.fi/lainsaadanto/elaimetelintarvikkeet-ja-terveys/lainsaadanto/i-rekisteri>

<https://www.ruokavirasto.fi>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210297>

<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/>.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210318>

<https://mmm.fi/en/local-food>

<https://www.luke.fi/en/natural-resources/food-and-nutrition/localfood/>

<https://aitojamakuja.fi/en/food-sector-coordination-project/>

<https://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/instruction-2018-924>

<https://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/instruction-2019-728>

<https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf/circ?id=30869>

<https://www.alim-confiance.gouv.fr>

<https://www.gesetze-im-internet.de/gwb/BJNR252110998.html>

<https://dserver.bundestag.de/btd/19/317/1931714.pdf>

<https://www.bmel.de/DE/themen/Verbraucherschutz/lebensmittel/hygiene/lebensmittelhygiene-im-handel.html>

<https://dserver.bundestag.de/btd/19/282/1928256.pdf>

<https://www.eufic.org/fr/production-alimentaire/article/chaines-dapprovisionnement-alimentaire-courtes-relier-les-producteurs-et-les-consommateurs>

https://www.ktbl.de/fileadmin/user_upload/Article/Management/Direktvermarktung/Direktvermarktung.pdf

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a4b3a6b0ca7a11eba2bad9a0748ee64d>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150001703>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20060170127>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20071120774>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20071120774>

[Decreto-Lei n.º 85/2015, de 21 de maio | DR \(diariodarepublica.pt\)](#)

<https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/resolucao-conselho-ministros/46-2018-115191272>

[Portaria n.º 152/2016, de 25 de maio | DR \(diariodarepublica.pt\)](#)

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/91/>

https://iris.unitn.it/retrieve/e3835194-fb53-72ef-e0533705fe0ad821/Trento_Lawtech_Student_Paper_43.pdf

<https://www.confindustriatoscananord.it/notizia.7997/legge-17-maggio-2022-sui-prodotti-agroalimentari-a-km-zero-e-a-filiera-corta?mat=21>

<http://madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/rndr/buletine-tematice/PT29.pdf>